

ΟΜΙΛΙΑ ΔΗΜΑΡΧΟΥ ΚΥΘΗΡΩΝ κ. ΕΥΣΤΡΑΤΙΟΥ ΑΘ. ΧΑΡΧΑΛΑΚΗ

ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΤΕΛΕΤΗ ΑΔΕΛΦΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΩΝ ΔΗΜΩΝ

ΚΙΣΣΑΜΟΥ ΚΑΙ ΚΥΘΗΡΩΝ

ΑΝΤΙΚΥΘΗΡΑ, 1 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 2021

Σεβασμιώτατε,

Αγαπητέ συνάδελφε Δήμαρχε Κισσάμου με τους συνεργάτες σου,

Αγαπητοί συνάδελφοι Δήμαρχοι Γαύδου, Σφακίων και Χανίων,

Αγαπητοί φίλοι Κισσαμίτες και συμπατριώτες,

Σήμερα είναι μια ιστορική μέρα για το νησί των Αντικυθήρων. Με την επίσημη τελετή της αδελφοποίησης των Δήμων μας, επισφραγίζεται μια ιστορική πορεία φιλίας, συγγένειας και συναδέλφωσης που ξεκίνησε πριν πολλούς αιώνες, όταν οι ταπεινοί εκείνοι κυνηγοί από τη Δυτική Κρήτη, ήρθαν στα ακατοίκητα τότε Αντικύθηρα και με θαυμαστό τρόπο ανακάλυψαν την εικόνα του Πολιούχου μας Αγίου Μύρωνος. Την προσκύνησαν με ευλάβεια και την τοποθέτησαν πρόχειρα σε ένα εικονοστάσι που κατασκεύασαν. Μετά από καιρό ήρθαν ξανά με σκοπό να φτιάξουν έναν μικρό ναό. Και χρόνο με το χρόνο, το νέο διαδόθηκε και έτσι πολλοί Κισσαμίτες απέκτησαν έναν καινούργιο τόπο, τα Αντικύθηρα. Έφτιαξαν τα χωριά τους, τους έδωσαν τα ίδια ονόματα που είχαν και στην Κρήτη, έφεραν τα δικά τους ήθη και έθιμα, έχτισαν τις Εκκλησίες που υπάρχουν σήμερα. Πάνω απ' όλα, όμως, ταύτισαν τη δική τους ζωή και τη ζωή όλων όσοι ήρθαν μετά από αυτούς, με τον Άγιο Μύρωνα, του οποίου έχτισαν το Μοναστήρι. Πριν λίγους μόλις μήνες, στο πλαίσιο των εκτεταμένων εργασιών ανακαίνισης που πραγματοποιούνται στην Μονή του Αγ. Μύρωνος από τον κ. Αθανάσιο Μαρτίνο, ανακαλύφθηκε

και η χρονολογία των εγκαινίων της Μονής, 1693 Οκτωβρίου 4. Έχουμε λοιπόν μια μακρά πορεία αιώνων μέσα στους οποίους το κρητικό στοιχείο έδωσε ζωή και πνοή στο μικρό αυτό νησί οδηγώντας το στο σήμερα, στον 21^ο αιώνα.

Όλοι οι πρόγονοί μας, οι πατεράδες και οι παππούδες μας, γεννήθηκαν και μεγάλωσαν στον τόπο αυτό διατηρώντας πάντα την βαριά κρητική κληρονομιά που τους άφησαν οι δικοί τους πρόγονοι, την κρητική ντοπιολαλιά, τη μουσική παράδοση, τα ήθη και έθιμα, τον κρητικό τρόπο ζωής. Κυρίως, όμως, την τιμή και λατρεία στον Άγίο τους, που στάθηκε η αφορμή για την συστηματική κατοίκηση του νησιού μετά τον 17^ο αιώνα.

Η σχέση των Αντικυθήρων με την Κρήτη ανάγεται στην αρχαιότητα. Όπως έχει πλέον αποδειχθεί από τις ανασκαφές στον λόφο του Κάστρου των Αντικυθήρων, τα Αντικύθηρα αποτελούσαν αποικία της αρχαίας Φαλάσσαρνας. Η σχέση αυτή διατηρήθηκε στο διάβα των αιώνων αναλλοίωτη.

Μια δικογραφία του 1670 για ένα ζήτημα οικογενειακής τιμής ανάμεσα στον Σφακιανό караβοκύρη Μανώλη Καπαρό και στον Ενετό ανώτερο αξιωματούχο Άγγελο Παλαιόκαπα (τέως διοικητή της Σπιναλόγκας), μας δίνει μια χρήσιμη πληροφορία για τα Αντικύθηρα. Ο Άγγελος Παλαιόκαπας κατέθεσε στη δίκη ως αποδεικτικό στοιχείο της αξιοπιστίας του ένα ψήφισμα της 11ης Σεπτεμβρίου του 1670, σύμφωνα με το οποίο του είχε εκχωρηθεί από το Ενετικό Δημόσιο η γη στο νησί των Αντικυθήρων για συνεκμετάλλευση με τον καπιτάνο Γληγόρη Σφακιανό.

Στα 1693 γίνονται τα εγκαινία της Μονής του Αγίου Μύρωνος, σύμφωνα με την επιγραφή που πρόσφατα ανακαλύφθηκε. Η περίοδος αυτή, δηλαδή μετά τα μέσα του 17^{ου} αιώνα, είναι καθοριστική για την κρητική παρουσία στα

Αντικύθηρα. Στην περίοδο αυτή, πραγματοποιείται η πολυετής Πολιορκία του Χάνδακα (1648-1669) που υπήρξε η τελευταία μάχη των Βενετών στον Μεγάλο Κρητικό Πόλεμο, στην προσπάθειά τους να διατηρήσουν την Κρήτη, που κατείχαν από το 1211. Μετά την πτώση του Χάνδακα και την παράδοση της Κρήτης στους Οθωμανούς, παρατηρείται μια περιστασιακή – αλλά όχι ακόμα οργανωμένη – καταφυγή προσφύγων από την Κρήτη στα Αντικύθηρα (όσο και στα Κύθηρα). Τότε πρέπει να τοποθετηθεί με ασφάλεια και η εύρεση της εικόνας του Αγ. Μύρωνος.

Αυτή η περιστασιακή κατοίκηση διατηρείται στο νησί μέχρι το 1780 οπότε υπήρξε και ο πρώτος νεότερος μαζικός και οργανωμένος εποικισμός του από κατοίκους της Δυτικής Κρήτης και της ευρύτερας περιοχής Κισσάμου και Σφακίων. Μια πολύ σημαντική πληροφορία, μας δίνει στα 1825 ο μοναχός Ιάκωβος που συγγράφει την Ασματική Εορτάσιμο Ακολουθία του Αγ. Μύρωνος και αναφέρει ότι οι «*νεωστί ελθόντες κάτοικοι*» (δηλαδή οι έποικοι του 1780) βρήκαν το ναό του Αγίου «*ερείπιον και κρημνισμένον*», συνεπώς στο πρώτο μισό του 1800 ο ναός ήταν ήδη παλαιός και βρισκόταν σε εγκατάλειψη, μαρτυρία που επιβεβαιώνεται πλέον με την επιγραφή με τη χρονολογία 1693. Εξάλλου τα σωζόμενα ληξιαρχικά βιβλία των ναών των Αντικυθήρων, που υπάρχουν στα ΓΑΚ (Τοπικό Αρχείο Κυθήρων) εκκινούν χρονολογικά από το 1811 και σε αυτά καταγράφεται πλήθος Ιερών Μυστηρίων σε όλους τους ναούς του νησιού, γεγονός που αποδεικνύει την ύπαρξη μιας ανθούσας και δυναμικής κοινότητας Κρητών εποίκων, που πλέον είχε ανάγει τα Αντικύθηρα σε νέα πατρίδα.

Στα τέλη του 18^{ου} αιώνα αποτυγχάνουν συλλήβδην τα τοπικά επαναστατικά κινήματα κατά των Τούρκων στη Δυτική Κρήτη και οι κυνηγημένοι Κρήτες αναζητούν νέο τόπο για πιο ειρηνική διαβίωση. Τα Αντικύθηρα βρίσκονται σε

απόσταση αναπνοής από την Κρήτη και ανήκουν στην Ενετική Διοίκηση, συνεπώς προσφέρονται ως η νέα τους πατρίδα που τους παρέχει ένα ελάχιστο επίπεδο ασφάλειας και καλύτερης ζωής.

Μάλιστα την εύνοια του Αγίου Μύρωνος, ζητούσαν όχι μόνο οι Χριστιανοί Κρήτες που έρχονταν στο νησί, αλλά και οι Τούρκοι. Αναφέρει σχετικά ο Χαράλαμπος Νικολακάκης στο σχετικό βιβλίο του (Θεσσαλονίκη, 1963): *«οσάκις μετέβαινον εις την νήσον προς κυνήγιον Χριστιανοί και Τούρκοι Κρήτες μετέφερον πλούσια δώρα, τα οποία εναπέθετον προ της εικόνας του Αγίου, προσευχόμενοι».*

Αλλά και στο Ναό που βρισκόμαστε σήμερα, στον Άγιο Χαράλαμπο, η κρητική παρουσία είναι έντονη. Η θύρα του Αρχαγγέλου Μιχαήλ έχει ιδιαίτερη ιστορική αξία, λόγω χρονολογίας και ενεπίγραφης αναφοράς στην ενετική ονομασία της νήσου, ήτοι «Τσιριγόττο»: *«Γέγονεν η παρούσα εικών δαπάνη Γεωργίου Γαλάνη Κρητικού εκ της Επαρχίας Κισσάμου του ποτέ Χατζή Δημήτρη υιός και αφιερώθη εις τον Ναόν του Αγίου Ιερομάρτυρος Χαραλάμπους εκ της νήσου Μικρό Τζιριγότο εις μνημόσυνον αυτού – αωις»* (1816). Τέλος, ο εξόριστος από τους Άγγλους στα Αντικύθηρα Σταματέλος Πυλαρινός (εξορίστηκε στα Αντικύθηρα στις 6 Δεκεμβρίου 1851), Ιατρός από το Ληξούρι της Κεφαλονιάς και Βουλευτής της Ενάτης Ιονίου Βουλής, ασχολήθηκε επισταμένα στο νησί με τα αρχαιολογικά κατάλοιπα και δεδομένα. Συνέλεξε δε και πληθώρα λαογραφικών στοιχείων για τα Αντικύθηρα που δυστυχώς σήμερα δεν διασώζονται στην ολότητά τους. Ο Πυλαρινός κατέγραψε εξ ακοής και ορισμένα κρητικά τραγούδια που τότε φαίνεται πως τραγουδιόνταν στο νησί των Αντικυθήρων από τους ντόπιους. Μερικά από αυτά (έντεκα) δημοσιεύτηκαν στο *Εθνικόν Ημερολόγιον* του Μαρίνου Π. Βρεττού το 1865 με τον τίτλο *«Απάνθισμα Κρητικών ασμάτων αδομένων εις Αντικύθηρα»*. Ένα

από αυτά έχει ιδιαίτερη ιστορική και λαογραφική αξία. Το «Άσμα Ενδέκατον» με τίτλο «Ο Δασκαλογιάννης» αναφέρει ο Πυλαρινός ότι του το υπαγόρευσε η ίδια η εγγονή του μεγάλου Δασκαλογιάννη που κατοικούσε στα μέσα του 19^{ου} αιώνα στα Αντικύθηρα.

Αγαπητοί συμπατριώτες Κρητικοί,

Μπροστά στην εικόνα του Αγ. Μύρωνος, έχει τοποθετηθεί μια μικρή εικόνα του Πολιούχου Κισσάμου Αγ. Σπυρίδωνος. Την εικόνα αυτή έκλεψε κατά τη διάρκεια της κατοχής από το Ναό αυτό ένας Γερμανός στρατιώτης. Την πήρε μαζί του στη Γερμανία και μετά από μερικά χρόνια την έστειλε πίσω λόγω των πολλών δεινών που του προκλήθηκαν. Πόσο τυχαίο μπορεί να είναι αυτό;

Σήμερα ξεκινάει μια νέα περίοδος στις σχέσεις των 2 Δήμων και περιοχών. Καλούμαστε να υλοποιήσουμε την αδελφοποίηση αυτή, μέσα από την ανταλλαγή πολιτιστικών δρώμενων και προτύπων, την ενημέρωση των νέων και των μαθητών, την τιμή προς την ιστορία και τους προγόνους μας. Σήμερα κάνουμε ουσιαστικά ένα ισχυρό μνημόσυνο σε όλους εκείνους που βρέθηκαν στον τόπο αυτό πριν από εμάς, στους παππούδες και πατεράδες μας, τους Κρήτες που έφεραν εδώ την ίδια τη ζωή.

Αγαπητοί συνάδελφοι Δήμαρχοι με τους συνεργάτες σας και τα ΜΜΕ των Χανίων και της Κισσάμου, σας μεταφέρω και τους θερμούς χαιρετισμούς του Περιφερειάρχη μας κ. Γιώργου Πατούλη, που λόγω υποχρεώσεων δεν μπόρεσε σήμερα να βρίσκεται μαζί μας.

Σας καλωσορίζω στα Αντικύθηρα και εύχομαι η αδελφοποίηση αυτή να αποτελέσει αφορμή για ακόμα στενότερη σχέση και συνεργασία μεταξύ των Δήμων και των περιοχών μας. Σας ευχαριστώ!